

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2024./2025.

FIL.62.HR.R.K1.28

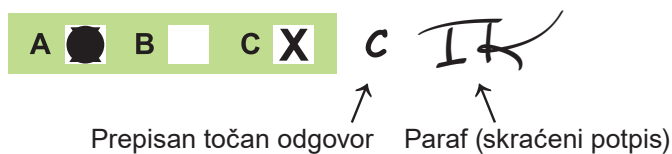

61209

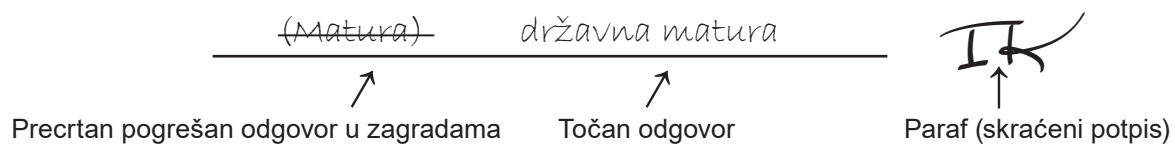
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici i na listu za čistopis:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
1

List za odgovore

D-S062

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	B	C	D	E	F		
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
4.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
12.	A	B	C	D	E	F		
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
4.	☐	☐	☐	☐	☐	☐		

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.62.HR.R.L1.02

61210

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

F I L 1

13.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
14.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
15.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
16.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
17.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
18.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐				
19.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐	NO	☐
20.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐	NO	☐

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **1**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
2

PRAZAN LIST ☐

D-S062

1.

Primjerena
upotreba
pojmov

Pojam 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 6	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

2.

Argumentacija

Problem 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

3.

Primjerenost
primjera
i navoda

0	☐	1	☐	2	☐
---	--------------------------	---	--------------------------	---	--------------------------

4.

Kompozicija

1. Postavljanje problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
2. Razrada problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
3. Zaključak	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.62.HR.R.E2.01

61211

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: ☒

F I L 2

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

FILOZOFIJA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **2**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

F
I
L
2

PRAZAN LIST ☐

D-S062

1.

Primjerena
upotreba
pojmov

Pojam 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Pojam 6	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

2.

Argumentacija

Problem 1	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 2	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 3	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 4	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
Problem 5	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

3.

Primjerenost
primjera
i navoda

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. Postavljanje problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
2. Razrada problema	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐
3. Zaključak	0	☐	1	☐	2	☐	3	☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIL.62.HR.R.F2.01

61212

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: ☒

FIL2

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **150** minuta.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Esej napišite slijedeći priloženu uputu i smjernice za pisanje eseja.

Esej obvezno napišite na list za čistopis u ovoj ispitnoj knjižici.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 4 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koji od navedenih pojmova pripada predmetnomu području metafizike?

- A. intuicija
- B. evidencija
- C. anamneza
- D. supstancija

(1 bod)

2. Pozorno pročitajte rečenicu.

Svaka supstancija ima jedno posebno svojstvo, koje sačinjava njegovu prirodu i bit i na koje se odnose sva njena druga svojstva.

Tako protezanje u duljinu, širinu i dubinu sačinjava prirodu tjelesne supstancije, a mišljenje prirodu misaone supstancije.

René Descartes

Koje je metafizičko gledište izraženo u navedenoj rečenici?

- A. dualizam
- B. monizam
- C. pluralizam
- D. panteizam

(1 bod)

3. Kojim se pojmom označava nositelj svojstava i doživljaja koji spoznaje i djeluje nasuprot vanjskomu svijetu kao predmetu spoznaje?

- A. bit
- B. objekt
- C. priroda
- D. subjekt

(1 bod)

4. Kako se naziva spoznajno-teorijsko stajalište prema kojemu postojim samo ja kao svijest s vlastitim doživljajima vanjskoga svijeta?

- A. kriticizam
- B. solipsizam
- C. pozitivizam
- D. voluntarizam

(1 bod)

5. Koju je od navedenih vrlina Aristotel svrstavao u etičke vrline ili vrline volje?

- A. znanje
- B. umnost
- C. mudrost
- D. pravednost

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte iskaz.

Spreman sam poštivati druge ljude, ako će mi to priskrbiti ugled.

Koju vrstu praktičkih načela prema etici Immanuela Kanta podrazumijeva navedeni iskaz?

- A. estetski imperativ
- B. hipotetički imperativ
- C. autonomni imperativ
- D. kategorički imperativ

(1 bod)

7. Koja od navedenih teza proizlazi iz stajališta etičkoga intelektualizma?

- A. Znam što je dobro pa tako i činim.
- B. Znam da to nije dobro, ali to ipak činim.
- C. Isključivo činim samo ono što čine i drugi.
- D. Ne činim ništa jer ne mogu znati što je dobro.

(1 bod)

Filozofija

8. Kako se naziva etičko i političko stajalište prema kojemu mudar čovjek postupa kao da je čitav svijet njegova domovina?

- A. patriotizam
- B. nacionalizam
- C. kozmopolitizam
- D. konzervativizam

(1 bod)

9. Koji od navedenih pojmova označava moralnu, društvenu i političku vrednotu koja se ostvaruje kroz međusobnu privrženost, suosjećajnost i uzajamnu spremnost pomaganja drugim članovima ljudske zajednice?

- A. sloboda
- B. jednakost
- C. solidarnost
- D. pravednost

(1 bod)

10. Kako se naziva društveno-političko uređenje koje se temelji na društvenome vlasništvu nad sredstvima proizvodnje i na ideji socijalne jednakosti među ljudima?

- A. liberalizam
- B. socijalizam
- C. kapitalizam
- D. konzervativizam

(1 bod)

II. Zadatci povezivanja

U sljedećim zadatcima **svaki** sadržaj označen brojem povežite **samo s jednim** odgovarajućim sadržajem koji je označen slovom.

Dva sadržaja označena slovom ne mogu se povezati.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

11. Svakoga navedenog filozofa povežite s karakterističnom tvrdnjom njegova učenja.

1. Baruch de Spinoza
2. Heraklit
3. Martin Heidegger
4. Parmenid

- A. *Mislim, dakle jesam.*
- B. *Bitak jest, nebitak nije.*
- C. *Jezik je kuća bitka.*
- D. *Čovjek je jedino biće kod kojeg egzistencija prethodi esenciji.*
- E. *Ovaj kozmos, isti za sve, nije stvorio ni jedan čovjek i ni jedan bog, već je bio, jest i bit će vatra vječno živa što se s mjerom pali i s mjerom gasi.*
- F. *Pod supstancijom razumijem ono što jest u sebi i što se sobom poima: to jest ono čiji pojam ne treba pojam druge stvari da bi iz njega bio stvoren.*

(4 boda)

12. Svaki navedeni epistemološki pravac povežite s filozofom koji ga je zagovarao.

1. kriticizam
2. idealizam
3. solipsizam
4. skepticizam

- A. Demokrit
- B. George Berkeley
- C. Immanuel Kant
- D. Karl Popper
- E. Piron
- F. Platon

(4 boda)

III. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

13. Kako se naziva filozofski pojam koji označava ono po čemu postoji sve što jest?

_____ (1 bod)

14. Kako se naziva metafizičko stajalište u poimanju bitka koje je zastupao Arthur Schopenhauer?

_____ (1 bod)

15. Kako se naziva teorija istine prema kojoj opravdanost i valjanost pojedinih tvrdnja ovisi o tome jesu li one međusobno usklađene i poduprte sa cjelinom dosadašnjih prihvaćenih spoznaja?

_____ (1 bod)

16. Kako se u Kantovoj filozofiji nazivaju dva apriorna oblika opažanja koja su dio ljudskih kognitivnih sposobnosti te nam omogućuju iskustvo?

_____ (1 bod)

17. Kako se zove filozof koji je osmislio *račun ugode* kao postupak prosuđivanja ispravnosti moralnoga djelovanja na temelju omjera postignute ugode i neugode?

(1 bod)

18. Kako se naziva etička i politička vrednota javnoga poštovanja i uvažavanja osoba s čijim se mišljenjima i djelovanjima ne slažemo?

(1 bod)

IV. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan, dva ili tri boda.

- 19.** Ukratko objasnite kriterije moralnoga vrednovanja ljudskoga djelovanja prema konzekvencionalističkoj etici, deontološkoj etici i aretaičkoj etici.

1. konzekvencionalistička etika:

(1 bod)

2. deontološka etika:

(1 bod)

3. aretaička etika:

(1 bod)

20. Ukratko objasnite filozofsko-politička stajališta anarhizma, liberalizma i konzervativizma.

1. anarhizam:

(1 bod)

2. liberalizam:

(1 bod)

3. konzervativizam:

(1 bod)

V. Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Individualna prava i dužnosti pokoravanja zakonima**

U demokraciji ili, barem, demokraciji koja načelno poštuje individualna prava, svaki građanin ima opću moralnu dužnost da se pokorava svim zakonima, premda možda želi da se neki od njih izmijene. On tu dužnost ima prema svojim sugrađanima, koji se pokoravaju zakonima koji im se ne sviđaju, u njegovu korist. Ali ta opća dužnost ne može biti apsolutna dužnost, jer čak i društvo koje je načelno pravedno može stvarati nepravedne zakone i politike, a čovjek ima i druge dužnosti pored dužnosti prema državi. Čovjek mora poštovati svoje dužnosti prema Bogu i vlastitoj savjesti, a kad su one u sukobu s njegovom dužnosti prema državi, tad je on ovlašten, na kraju krajeva, učiniti ono što misli da je ispravno. Međutim, ako on odluči da mora povrijediti zakon, onda se mora podvrgnuti presudi i kazni koju država odredi, priznajući činjenicu da je njegova vjerska ili moralna obveza nadjačala njegovu dužnost prema sugrađanima, ali je nije dokinula. (...) Neki će dužnost prema državi opisati kao temeljnu i disidenta ocrtati kao vjerskog ili moralnog fanatika. Drugi će dužnosti prema državi prigovoriti, a one koji joj se odupiru ocrtati kao moralne heroje. Ali to su razlike u nijansi, a mislim da stav koji sam opisao predstavlja stajalište većine onih koji se sami opredjeljuju za ili protiv građanskog neposluha u pojedinim slučajevima. Ne tvrdim da svi zastupaju to stajalište. Mora da ima onih koji dužnost prema državi tako visoko uzdižu da ne priznaju kako ikada može biti nadjačana. A sigurno postoje i oni koji niječu da čovjek ikada ima moralnu dužnost da se pokorava zakonu (...). (...), a svi oni koji se nalaze između podržavaju ortodoksni stav koji sam opisao – da ljudi imaju dužnost pokoravati se zakonu, ali imaju i pravo slijediti svoju savjest kada je ona u sukobu s tom dužnosti. (...)

Da ovo objasnim, moram svratiti pozornost na činjenicu, koja je poznata filozofima, ali se često zanemaruje u političkim raspravama, da riječ „pravo” ima različitu snagu unutar različitih konteksta. U većini slučajeva kada kažemo da netko ima „pravo” da nešto čini podrazumijevamo da je pogrešno upletati se u ono što on čini ili, barem, da su potrebni neki posebni razlozi za opravdanje bilo kakvog upletanja. Ja rabim taj jaki smisao prava kada kažem da vi imate pravo potrošiti svoj novac na kockanje ako želite, premda ga trebate potrošiti na hvalevredniji način. Mislim kako je pogrešno da se bilo tko miješa, čak i ako vi kanite potrošiti svoj novac na način za koji mislim da je pogrešan. Postoji jasna razlika između toga kad se kaže da u tom smislu netko ima pravo da nešto čini, i kad se kaže da je „ispravno” da on to čini ili da on neće „pogriješiti” ako to čini. Netko može imati pravo da nešto čini, iako je pogrešno da to čini, kao što to može biti u slučaju s kockanjem. Suprotno, možda je ispravno da on nešto čini, pa ipak on možda nema pravo da to čini, u smislu da nije pogrešno ako ga netko spriječi u njegovom pokušaju.

(...) Ta razlika između pitanja ima li čovjek pravo da nešto čini i pitanja je li ispravno da on to čini obično ne stvara probleme. Ali ponekad ih stvara, jer ponekad kažemo da čovjek ima pravo da

nešto čini kada mislimo samo nijekati kako je pogrešno da on to čini. (...) „Pravo” rabimo na taj način kada govorimo da netko ima „pravo” da postupi prema svojim načelima ili „pravo” da slijedi svoju savjest.

(...) Uspješan zahtjev prava, u strogom smislu koji sam opisao, ima ovu posljedicu. Ako netko ima pravo na nešto, onda je pogrešno da mu ga vlast niječe, čak ako bi bilo u općem interesu da to čini. Meni se čini da je taj smisao prava (koji se može nazvati antiutilitarističkim pojmom prava) vrlo blizak smislu prava koji se poglavito rabi u političkim i pravnim djelima i argumentaciji posljednjih godina. (...) Velika većina zakona koji umanjuju moju slobodu opravdani su iz utilitarističkih razloga, jer su doneseni u općem interesu ili zbog općeg blagostanja. (...)

Rekao sam (...) da želim pokazati kako mora djelovati država koja izjavljuje da priznaje individualna prava. Ona mora odbaciti tvrdnju da građani nikada nemaju pravo da povrijede njen zakon, i ne smije definirati prava građana tako da se ona mogu ograničiti zbog navodnih razloga općeg dobra. Može se stoga smatrati da bilo koje oštre mjere protiv građanskog neposluha ili kampanje protiv glasnog javnog prosvjedovanja pokazuju njenu neiskrenost. Stoga je institucija pravâ ključna, jer predstavlja obećanje većine da će poštovati dostojanstvo i jednakost manjina. Individualna prava su politički aduti koje drže pojedinci. Pojedinci imaju prava kada iz nekog razloga kolektivni cilj nije dovoljno opravdanje da im se niječe nešto što oni kao pojedinci žele imati ili činiti, ili nije dovoljno opravdanje da im se nanese neki gubitak ili šteta. (...)

Ronald Dworkin, *Shvaćanje pravâ ozbiljno*

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove:

- utilitaristička opravdanost zakona
- dužnost pokoravanja zakonima
- sukob dužnosti
- moralna ispravnost i zakonsko pravo
- prava kao aduti
- građanski neposluh.

1. Objasnite prema autoru teksta koju opću moralnu dužnost ima svaki građanin u demokratskome društvu.
2. Objasnite autorovu tezu prema kojoj je pravo višeznačan pojam ovisan o kontekstima.
3. Objasnite zašto prema autoru teksta postoji razlika između zakonskoga prava da se nešto čini i moralne ispravnosti toga čina.
4. Objasnite zašto su prema autoru teksta zakoni opravdano utemeljeni na utilitarističkome principu, ali ne mogu biti apsolutni i nemaju nužno prednost pred individualnim pravima.
5. Objasnite argumente kojima R. Dworkin opravdava prava pojedinaca na građanski neposluh.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. ispravnoga moralnog djelovanja osobe ili skupine koje je u suprotnosti sa zakonima društva svoga vremena
2. demokratskih institucija čija je svrha zaštita ljudskih prava.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica